

نابودی تجارت با لایحه جدید دور از انتظار نیست!

لایحه جدید تجارت یا‌لاخره پس از ۲۰سال بلاتکلیفی در مجلس یازدهم تصویب شد، اما قانون تصویب‌شده، به خلاف انتظارات کارشناسان، قانونی است که در صورت اجرا، به دلیل وجود ایرادات جدی حقوقی و اقتصادی در آن، به عرصه تجارت ضربه خواهد زد و دستگاه قضایی کشور را نیز با چالش مواجه می‌کند. ■ ■ ■

شروع فرایند اصلاح قانون تجارت به مجلس هفتم بر می‌گردد، فرایندی که مهر پایان آن در مجلس یازدهم خورد.

مجتبی ذوالنوری، نایب رئیس مجلس یازدهم در این خصوص گفت: «این لایحه در پنج دوره مجلس و حدود ۲۰سال بلاتکلیف مانده بود، ولی به همت نمایندگان مجلس یازدهم تعیین تکلیف شد.» شاید تصویب این لایحه یکی از افتخارات نمایندگان مجلس یازدهم باشد اما با توجه به انتقادات قابل ملاحظه کارشناسان حقوقی و اقتصادی، لایحه جدید تجارت نه تنها نمی‌تواند در مسیر رونق اقتصادی موفق باشد بلکه با ایرادات فرمی و محتوایی می‌تواند آسیب جدی به دستگاه قضا و سیستم اقتصادی کشور وارد کند.

لایحه جدید تجارت با هزار و ۳۴۷ ماده، شامل پنج کتاب است: قراردادهای تجاری، اسناد تجاری، تجارت و مقررات حاکم بر آن، شرکت‌ها و اشخاص حقوقی و ورشکستگی، با لازم‌الاجراشدن لایحه جدید تجارت، قانون تجارت ۱۳۱۱، اصلاحیه۱۳۴۷ و تمام قوانین و مقررات حوزه تجارت نسخ می‌شوند.

کارشناسان معتقدند وقتی بعد از حدود یک قرن قانون مادی به صورت یک‌جا عوض شود، روابط بین فعالان اقتصادی متزلزل می‌شود و قانونی می‌آید که کسی تجربه اجرای آن را ندارد.

■ **از رعایت نکردن ترتیب قانون نویسی**

تا انسجام نداشتن مواد

بخشی از ایرادات وارده به لایحه جدید تجارت مربوط به ساختار این لایحه است. به گفته عباس کریمی، استاد حقوق دانشگاه تهران قانونگذار حتی به سیاست‌های کلی قانونگذاری نیز پایبند نبوده است: «ترتیب قانون نویسی رعایت نشده که امری ساده است. توقع این است که قانون تجارت با تعریف تاجر شروع و اعمال تجاری تعریف شود. در حالی که قانون تجارت با قراردادهای تجاری شروع می‌شود و اعمال تجاری جای دیگری قرار دارد. در قراردادهای تجاری از حقوق انگلستان کپی‌برداری شده است، در اعمال تجاری و قانون تجارت نیز از حقوق فرانسه برگرفته شده است، بدون اینکه توجه شود موضع حقوقی ما چیست. قرار بود تنظیم و شماره گذاری مواد بر اساس قانون جامع قاب‌بندی و تصویب شود، فصل، بخش و میبخش روشن شود. موادش بر اساس قانون جامع نوشته شود.»

بخشی دیگر از ایرادات فرمی که به این لایحه وارد می‌شود، نداشتن انسجام مواد است که غلام‌نبی فیضی چکاب، استاد حقوق دانشگاه علامه طباطبایی به سیاست‌های این بخش را با مثال توضیح داد: «قانونگذار در رابطه با نمایندگی تجاری بی‌بازی بازی کرده است به نام نمایندگی تجاری، بعد از چند باب، یک باب دیگر لیزرینگ را آورده است. بعد از دو تا سب باه در رابطه با نمایندگی تجاری بحث کرده است. علاوه بر این در قواعد عمومی هم از مواد ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و بعد در مورد نمایندگی و وکالت بحث می‌کند. اینها اصلاً بامه انسجامی ندارد، اشکال این است که اختلاف و اغتشاش ایجاد می‌کند. مواد مثلاً ۱۲ و بعد که در رابطه با وکالت و نمایندگی تجاری یکسری احکام را می‌گوید، هیچ ضرورتی ندارد که اینها را در اینجا بگوید، باید در باب نمایندگی تجاری هر چه می‌خواهد بگوید. مباحث بعدی که آمده همبطنور است. همه را باید یک‌جا بحث می‌کرد، اینها باید تداخل پیدا می‌کرد.»

■ **از حمایت‌های بی‌مورد تا توجه‌نکردن به شرایط زمانی**

لایحه تجارت در اوایل دهه ۸۰ندوین شده و متناسب با فضای زمان احکامی یک‌طرفه در حمایت از مصرف‌کننده است، به حدی که در برخی مواد تفاوت چندانی باقانون حمایت از مصرف‌کننده ندارد. مواد ۲۵ و ۲۶ مثال‌های این موضوع است. در این مواد عملاً امکان درخواست ابطال هر شرطی در قرارداد که تکلیفی برای مصرف‌کننده دربرداشته باشد، ایجاد شده است. جالب است که حکم این مواد ابطال قرارداد نیست بلکه صرفاً ابطال شرط مذکور مدنظر قرار گرفته که در عمل باعث برهم خوردن نظم قرارداد تنظیم‌شده بین طرفین و یک‌طرفه‌شدن آن به سمت مصرف‌کننده خواهد شد. در احکام قراردادهای مختلف که کتاب اول لایحه مورد بررسی قرار داده است نیز احکامی از این جنس یافت می‌شود.

در اصلاح قانون تجارت از قوانین کشورهای دیگر استفاده شده است. استفاده از تجربیات کشورهای دیگر می‌تواند مفید باشد اما بشرطها و شرطها. کپی‌برداری صرف از دیگر کشورها بدون بومی‌سازی و توجه به موضع کشور خود نه تنها کمک‌کننده نیست بلکه می‌تواند آسیب جدی وارد کند.

عباس کاظمی، حقوقدان در این خصوص گفت: «۲۰۰سال پیش در مشروطه با اوایل زمان پهلوی ما هیچ فضای تحقیقی، آدم اکادمیک و دانشگاهی نداشتیم، قوانین قبلی نداشتیم. آنجامجموبودندمثلاًقانون فرانسه یا سایر کشورهای دیگر برای قانون ایجاد کنند. در حال حاضر این همه پژوهشگر، محقق و استاد با این همه فضای علمی، تحقیقی و بازرگانی داریم. کشور ما و فضای تجاری خاص خودش با خیلی از کشورهای دیگر متفاوت است و قابل مقایسه و تطبیق با فرانسه، مصر و خیلی از کشورهای دیگر نیست. بر اساس قوانین فرانسه یا سایر قوانین ترجمه‌ای برای بازار این کشور اگر قواعد تجاری بنویسند که آن قواعد تجاری به احتمال زیاد با قواعد حقوق مدنی تعارض داشته باشد که هیچ‌نظری حقوقی کشور را تشکیل می‌دهد، به نظر من چیزی جز هرج و مرج و بی‌انضامی ایجاد نمی‌کند.»

■ **با استفاده از نظرات بخش خصوصی**

اثرات منفی بر فضای کسب‌وکار به حداقل می‌رسید

قانون تجارت بر مسائل حقوقی و اقتصادی می‌شود. بخش اعظم این قانون بر روابط اقتصادی و سرمایه‌گذاری اثر مستقیم می‌گذارد. یک قانون ناکارآمد می‌تواند فراهم‌کردن شرایط سوه‌استفاده از روابط اقتصادی، کاهش امنیت سرمایه‌گذاری و مسائلی از این قبیل روی فضای کسب‌وکار اثر منفی بگذارد.

عباس اسدی، حقوقدان در خصوص تأثیر لایحه جدید تجارت بر سرمایه‌گذاری توضیح داد: «ما راجع به تحولی عظیم در یک کشور صحبت می‌کنیم که تجار و سرمایه‌گذاری در آنجا حرف اول می‌زند، بنابراین قوانینی که مصوب می‌شود، باید کاملاًمشخص و بدون ابهام صورت بگیرد. اگر چنین اتفاقی نیفتد، حتماً سرمایه‌گذاری کم می‌شود. یک سرمایه‌گذار هیچ‌وقت راجع به مال خودش ریسک نمی‌کند، یعنی بیاید سرمایه‌گذاری عظیمی انجام دهد و می‌داند قوانین ناقص هستند. اگر به مشکل بخورد، باید سال‌ها دوندگی کند.

شاید پولش برگردد یا نبرگردد. اما با نظر به مسائل پیش‌گفته، این امکان وجود داشت که با استفاده‌کردن به نظرات فعالان بخش خصوصی بسیاری از مشکلات لایحه جدید تجارت به وجود نمی‌آمد. دیاکو حسینی، معاون بررسی اقتصادی اتاق تهران در این باره گفت: «نظر بخش خصوصی در اقتصاد کشور گرفته نشده است. زمانی که چنین قانونی با این ابعاد و حجم مورد بازنگری قرار می‌گیرد و بندهایی به آن اضافه می‌شود، حتماً در بررسی کارشناسی باید نظر بخش خصوصی هم اخذ می‌شد و مورد بحث قرار می‌گرفت. این اتفاق رخ نداد، بنابراین این قانون تجارت برای فعالان بخش خصوصی کشور یک غافلگیری بزرگ محسوب می‌شود و اجرای آن هم بسیار دشوار خواهد بود.»

چگون

گزارش یک بینار قاسمی

بازار برنج امسال خیرساز شده است؛ از یک سو وزارت صمت تحت فشار واردکنندگان نسبت به کمبود بازار برنج و احتمال افزایش قیمت‌ها در ماه‌های آتی و از سوی دیگر سازمان بازرسی کل کشور نسبت به دیوبی برنج در انبار کشاورزان و ترک فعل این وزار تخانه در اجرای مصوبه تنظیم بازار مینی بر واردات به ازای خرید برنج داخلی هشدار می‌دهد و اتخاذ سیاست‌های حمایتی و تعیین‌سازوکار لازم برای خرید برنج‌های دپوشده انبار برنجکاران را خواستار شده است. با وجود این مطالبات دستگاه‌ها از وزارت جهاد کشاورزی، قیمت‌ها در بازار همچنان بالای ۱۰۰هزار تومان است و برنج قدیمی و جدید بدون هیچ سازوکاری با قیمت بالا فروخته می‌شود. ■ ■ ■

باز هم نبود آمار از میزان تولید، مصرف و واردات محصولات کشاورزی به ویژه برنج دردرساز شده است. بیش از یک دهه است واردات برنج بی کیفیت خارجی سود سرشاری برای واردکنندگان دارد، از این رو همواره بازار برنج ایرانی تحت تأثیر واردات قرار گرفته و برنج ایرانی با قیمت غیروفاقی از کشاورز خریداری و با قیمت گران به مصرف‌کننده فروخته می‌شود. در این میان دلان واردکنندگان سودهای کلانی به جیب می‌زنند.

در دولت سیزدهم به دستور معاون اول رئیس‌جمهور به شورای قیمت‌گذاری محصولات کشاورزی تکلیف شد که به ازای واردات برنج خارجی برنج پرمحصول درجه ۱ و ۲ که از نظر کیفیت با برنج‌های وارداتی برابری می‌کند، از کشاورزان با قیمت مناسب خریداری شود. سال ۱۴۰۱ این مصوبه تا حدودی اجرا شد و برخی برندهای معروف، بخشی از برنج‌های پرمحصول را خریداری و در فروشگاه‌های زنجیره‌ای با قیمت بالا توزیع کردند. امسال واردات برنج از تیرماه متوقف شد. وزارت جهاد کشاورزی با این استدلال که در دو سال گذشته به میزان کافی برنج وارد شده و انبار کشاورزان ملو از برنج است، با واردات مخالفت کرد. با وجود توافق مخالف‌ها، واردکنندگان برنج خارجی را خریداری و به گمرکات رساندند به امید اینکه دولت به ناچار با واردات موافقت کند.

اکنون هم‌زمان با برداشت محصول داخلی در کشور، قیمت جهانی برنج نیز ۲۰ درصد کاهش یافته است و واردکنندگان به شدت در حال خیرسازی هستند تا جایی که توانسته‌اند وزارت صمت را با خود همراه کنند و وزارت صمت در نامه‌ای به وزرات جهاد کشاورزی در خصوص منظورهای واردات و تمیز قیمتی آن هشدار داده است.

وزارت جهاد کشاورزی بیم آن دارد محموله‌های خارجی اگر از گمرکات ترخیص شوند، در فصل برداشت برنج ایرانی، روانه شهرهای شمالی و با برنج ایرانی قاطی شده و با قیمت بالا به خورد مصرف‌کننده داده شود، از این رو اعلام کرده است تا این ماه و اتمام فصل برداشت عیح محموله‌ای اجازه واردات ندارد. ■ **هشدار سازمان بازرسی در خصوص انباشت برنج تولید داخل**

در بحبوحه خیرسازی‌ها و اعمال فشار برای واردات برنج و کمبود در بازار، معاون امور تولیدی سازمان بازرسی کل کشور طی نامه‌ای خطاب به وزیر جهاد کشاورزی در خصوص تعیین تکلیف برنج انباشت‌شده کشاورزان در کارخانجات هشدار داد. به عبارت دیگر نامه سازمان بازرسی بر اظهارات وزارت جهادکشاورزی مبنی بر پیروان انبار کشاورزان از برنج مهر تأییدی زد.

به گزارش روابط عمومی سازمان بازرسی کل کشور، احمد اسدیان، معاون نظارت و بازرسی امور تولیدی سازمان بازرسی کل کشور طی نامه‌ای خطاب به وزیر

اقتصاد

سرویس اقتصادی ۶۰۸۵۲۲۰۶۰

| روزنامه جوان | شماره ۷۱۴۱

بازار برنج همچنان تنظیم نیست

سازمان بازرسی: وزارت جهاد کشاورزی به منظور جلوگیری از ضرر و زیان به تولیدکنندگان برنج داخلی نسبت به اتخاذ سیاست‌های حمایتی و تعیین سازوکار لازم برای خرید برنج‌های دپوشده اقدام کند

مجتبی عرب‌زاده | باشگاه خبرنگاران

جهاد کشاورزی و رئیس شورای قیمت‌گذاری و اتخاذ سیاست‌های حمایتی محصولات اساسی کشاورزی با اشاره به واردات برنج بیش از نیاز داخل طی دو سال اخیر نوشت: حسب بررسی‌ها، دستور معاون اول وقت رئیس‌جمهور مورخ ۵۱۰/۲۴۰/۱۴۰۲ و بند چهارم مصوبه ستاد تنظیم بازار مورخ ۴۰۲/۳۰/۱۴۰۲ مبنی بر صدور مجوز واردات در قبال خرید برنج تولید داخل، اجرایی نشده است.

وی در ادامه به برداشت کم‌نیزه شالیزاها به ویژه در استان‌های شمالی کشور طی سال‌های اخیر و کاهش زمان نگهداری شلتوک‌های برداشت‌شده نزد کشاورزان اشاره و خاطر‌نشان کرد: کشاورزان به ناچار محصول خود را بلافاصله پس از برداشت، تحویل صاحبان کارخانجات شالیگویی می‌دهند و فرایند تبدیل و فرآوری در محل کارخانجات مزبور به لحاظ بالا بودن حجم تحویل شالی با تأخیر مواجه می‌شود. از سوی دیگر فقدان امکانات، تجهیزات و انبار‌های لازم در کارخانجات جهت نگهداری شلتوک‌ها، موجب انباشت و تجمع بخش قابل

توجهی از شلتوک‌ها در فضای باز و غیرمسقف محوطه آنها شده و شروع بارش‌های پاییزی و طویوت بالای منطقه نیز باعث افزایش ضایعات، تغییر رنگ و شکسته‌شدن برنج در فرایند فرآوری و نیز ایجاد منظره ناخوشایند در انظار عموم ناشی از رهاشدگی شلتوک‌ها در فضای باز شده است.

اسدیان تأکید کرد: در راستای بند «ج» ماده (۱۱) قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور و در راستای تحقق شعار سال، ماده (۳۲) قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران و به منظور جلوگیری از ضرر و زیان به تولیدکنندگان برنج داخلی و به تبع آن سلب انگیزه تولید و تغییر کاربری اراضی در چه ۲، نسبت به اتخاذ سیاست‌های حمایتی و تعیین سازوکار لازم برای خرید برنج‌های دپوشده موصوف اقدام و نتایج حاصله را به اتمام مدارک و مستندات مربوط به این سازمان ارسال کنند. ■ **قیمت‌های جدید برنج تعیین شد**

شورای قیمت‌گذاری و اتخاذ سیاست‌های حمایتی محصولات اساسی کشاورزی، در راستای حمایت

در گفت‌وگوی «جوان» با نماینده مجلس مطرح شد

حذف موانع بوروکراتیک و تقویت شرکت‌های فناور در برنامه هفتم توسعه

سال گذشته اجرای این قانون به شکل کامل صورت نگرفته است. اگر این قانون به درستی اجرا می‌شد، شرکت‌های دانش‌بنیان، معاونت علمی ریاست جمهوری و صندوق نوآوری و شکوفایی از مزایای بی‌نظیر آن بهره‌مند می‌شدند. مجلس دوازدهم با تشکیل کمیته‌های ویژه‌ای، نظارت بر اجرای این قانون را در دستور کار خود قرار داده است تا با احیای اجرای آن، موانع پیش روی شرکت‌های دانش‌بنیان برداشته شود و این شرکت‌ها بتوانند به رشد و توسعه کشور کمک کنند. ■ **نقش نظارتی مجلس در اجرای قوانین حمایتی**

عظیمی‌راد خاطر‌نشان می‌کند: کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس دوازدهم با تشکیل کمیته‌های نظارتی، اقدام به بررسی عملکرد دستگاه‌های مختلف در اجرای قانون جهش تولید دانش‌بنیان کرده است. در جلسات این کمیته‌ها، نمایندگان دیوان محاسبات کشور و سازمان برنامه و بودجه حضور دارند و گزارش‌هایی از عملکرد دستگاه‌ها در اجرای این قانون ارائه می‌دهند. یکی از مهم‌ترین مشکلاتی که تاکنون مشاهده شده، عدم اجرای کامل قوانین و کمبود تخصیص منابع مالی به شرکت‌های دانش‌بنیان است. با پیگیری‌های مداوم انتظار می‌رود سازمان‌ها و نهادهای مسئول اقدامات لازم را برای بهبود وضعیت اجرایی این قوانین انجام دهند و حمایت‌های لازم از شرکت‌های دانش‌بنیان به عمل آید.

■ **آینده شرکت‌های دانش‌بنیان**

در مسیر توسعه اقتصادی

عظیمی‌راد در پایان افزود: اجرای کامل برنامه هفتم توسعه و قوانین حمایتی مرتبط با شرکت‌های دانش‌بنیان می‌تواند به شکل‌گیری اقتصادی پویا و مبتنی بر نوآوری کمک کند. این شرکت‌ها می‌تواند نتایج پژوهشی را به تولید انبوه تبدیل و نقش مهمی در توسعه صنعتی کشور ایفا کند.

■ **قانون جهش تولید دانش‌بنیان و موانع اجرایی آن**
سختگوی کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی اظهار داشت: قانون «جهش تولید دانش‌بنیان» که در مجلس گذشته به تصویب رسید، یکی از مترقی‌ترین قوانین برای حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان است، اما متأسفانه در دو

احسان عظیمی‌راد، نماینده مجلس: اجرای کامل برنامه هفتم توسعه و قوانین حمایتی مرتبط با شرکت‌های دانش‌بنیان می‌تواند به شکل‌گیری اقتصادی پویا و مبتنی بر نوآوری کمک کند. این شرکت‌ها که به عنوان یکی از ارکان اصلی توسعه علمی و صنعتی کشور شناخته می‌شوند، با برخورداری در مسیر رشد و پیشرفت قرار گیرند